

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrčkih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— : : 4.50 za pol leta . . . 6.— : : 9.— za vse leto . . . 12.— : : 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglaš se računo po tarifu v petitu: za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upravništvo ulica Molino picolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije so proste poštne.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Nekoliko odgovora „Slov. Narodu“.

Stalno in nepremakljivo je naše prepričanje, da avstrijskemu slovanstvu ni druge poti do boljše bodočnosti, nego je pot — vzajemnosti, brezpogojnega povspesevanja koristi in ciljev toliko ukupnosti, kolikor tudi posebnih koristi vsakega posamičnega plemena. Kajti naše uverjenje je tako, da indirektno bodemo vsi na boljsem, ako se bodo jačila posamična plemena na svojem domu. Tam seveda, kjer si je priberila zmago ukupna stvar, tam je dobiček neposreden in viden za vse; toda tudi zmag, ki si jih pridobiva vsako posamično pleme proti svojim posebnim nasprotnikom in v svoji ožji domovini, tudi takih zmag ne smemo ceniti prenizko, argumentujoči tako, da vsako oslavljenje jednega naših v nasprotstvu proti nam uzorno solidarnih nasprotnikov, znači oslavljenje njih ukupnosti, in vsako ojačenje posamičnih slovanskih plemen znači zajedno ojačenje naše slovanske ukupnosti.

Tako in le tako more priti avstrijsko slovanstvo do boljše bodočnosti. Ako pa govorimo o „boljši bodočnosti“, ne mislimo pri tem le na koji slovenski gimnazij, ali na koji slovenski odlok, ali morda celo na kojoj slovensko osnovno šolo v Trstu ali na Koroškem; ne, po našem menenju bodemo mogli Slovani govoriti o „boljši bodočnosti“ še le potem, ko se po našem ukupnem prizadevanju premeni smér v notranji in vnanji politiki avstrijski, ko po temeljiti spremembi, ne v taktiki vlad nasproti nam, ampak vsega sistema pridemo do tega, da v notranjem narodnosti naši ne bodo več nevarni sedanji nje nasprotniki (politiških nasprotstev seveda ni možno odpraviti v konstitucionalni državi), a na vnanjo politiko da bodemo imeli toliko upliva — primernege našemu številu in naši pomembnosti za državo —, da se vnanja politika ne bode več križala z našimi nacionalnimi notranjimi interesi.

To mora biti naš cilj in le v taki uredbi države moremo iskati garancij za „boljšo bodočnost“. Vse drugo je le mamilo in slepilo, kar sicer naši

nasprotniki — izborni taktiki, kakršni so bili vsikdar — razupivajo za nečuvne koncesije slovanstvu. Premembe sistema nam treba, korenite premembe v notranji in vnanji politiki, ako nočemo v jednomer viseti se svojim narodnim obstankom med nebom in zemljo. A do take premembe ne pridemo nikdar, ako se bomo puščali varati in mamiti z malenkostmi in mrvicami, ki se nam dovoljujejo tu pa tam, ali zato, ker vsakodobno vlado silijo v to hipne zadrege, ali pa zato, da po načelu „divide et impera“ gonijo slovanska plemena narazen, ko bi ista trebala najbolj tesnega sodelovanja. Ne pozabimo — kar je prav dobro omenil „Sl. Svet“ na adresu Mladočehov, da so sedanji sistem v monarhiji avstro-ogerski zasnovali naši nasprotniki, kojih orodje je bil tedaj celó Nemec-inozemec, z izrečnim in jednim namenom, da ostane gospodstvo v rokah nasprotnikov Slovanstva: tostran Litve Nemcev, onstran Litve Madjarov, a specijalno tu doli ob obalih morja adrijanskega pa — Lahov.

Vsak korak, ki smo ga mi Slovani storili v svoji zasljepljenosti v okrepljenje tega sistema, znači torej le daljšanje nevarnosti za naš narodni obstanek.

Ali pa smemo upati na spremembo sistema, ob toli silnem nasprotstvu in ob toli neušesnih odnošajih, drugače nego po skupnih naporih? Na to vprašanje naj si odgovori le vsakdo sam, da le more soditi trezno. Ker pa — in to je naša nesreča — za sedaj ni misliti na solidarno postopanje s Poljaki, imamo pač jasno pot pred seboj: pot tesnega tovarištva med Slovenci, Hrvati, gališkimi Rusi in — Čehi!

Zavest ravno, da nam krvavo treba vzajemnosti med temi slovanskimi plemeni, prisilila nas je, da smo nekoliko reagovali, ko je „Slovenski Narod“ jel nekako — čudno pisati o Čehih. In ker si mislimo po vsej pravici, da je vspodbuja za tako postopanje došla od izven uredništva imenovanega lista, slutiti moramo britko bolje v srcu, da smo Slovenci in morda tudi Mladočehi sili zopet na limanico našim ukupnim — nasprotnikom.

Ne, saj smo naglasili že opetovano, da tudi mladočeški poslanci store marsikoj pogreško; in da nismo gluhi in slepi za njih grehe na škodo slovanske vzajemnosti, dokazali smo s tem, da smo v večernem izdanju minolega torka odobravaje ponatisnili precej trpko besedo „Slov. Sveta“ na adresu Mladočehov. O dá, graja izvirajoča iz takih vzrokov in imajoča take namene, taka graja je opravičena in potrebna. Taka graja zida! Ali taka graja, ki je kakor navlaš prikrojena v prilog slavofobiji, tako grajo moramo le obžalovati iz vsega srca; oni slavofobiji, ki ni naperjena samo proti posamičnim strankam v Slovanih, ampak, ki nosi pod svojim plaščem bodalo, namenjeno naši ukupnosti. Tudi mi se nismo nikdar identifikovali z vsem, kar store in ne store Mladočehi, ali za to smo se potezali vsikdar in se potezamo še danes, da moramo Mladočeha poštovati legitimnimi zastopniki naroda češkega, dokler jim ravno ta narod poverja svoje zaupanje. Mi se ne potezamo izrečno ni za to ni za ono stranko ni v Hrvatih ni v Čehih in proti najnovejšemu postopanju „Slovenskega Naroda“ nismo reagovali zato, ker je bilo isto naperjeno proti Mladočehom. Vzrok naši današnji polemiki je drug, usodniši. Ako tako pišemo, kakor je pisal te dni „Narod“ o sedanjih zastopnikih naroda češkega, bode skoro neizogibna posledica ta, da v narodu češkem nastane — kako bi rekli hitro? — nekaka antipatija do nas, a v našem narodu mora ugasniti slednja iskra vere in zaupanja do naroda češkega! Sosebno sedanja narodna stranka na Kranjskem imela bi sto vzrokov — veliko več nego nje konservativna nasprotnica —, da resno in ozbiljno pretehta vsako besedo, ki bi jej utegnila moriti simpatije v drugih slovanskih narodih. Uprav njej je pot jako kratka do — osamljenja. Gospoda naj si le naslikajo situvacijo, v koji se nahajajo danes!

Z nemškimi konservativci jim ne kaže hoditi, kajti „Narod“ nam je povedal ob vsaki priliki — in prav je imel —, da ti gospodje hodijo se Slovenci le zato, ker jih potrebujejo. V

sem pred ogledalo, pogladil si lase, zakašljaj ter izišel iz sobe, noseči knjigo Preradičovo. Na hodniku prišel sem v zadrego in stopil sem zopet v svojo sobo. Srce mi je hotelo skočiti iz prsi. Posprehodil sem se malo. Misleči, da sem mirnej, korakal sem zopet proti vratam. Hoté otvoriti jih, oblihl mi je čelo mrzel znoj, srcé mi je bilo silovito, objela me je nepoznana bojazen. Zadrhtel sem in vrgel se na divan.

Razburjenost se mi je polegla. Zapalil sem smotko. Dim se je valil, višnjev, prozoren, očesi sti mu sledili. Prenehal sem misliti — spozabil sem se. — Prošlo je pol ure. — Dá, — šepnil sem in skočil z divana. Dá, treba da držim svojo besedo, dá, moram jej donesti obljubljeno knjigo. Pomislil sem: Ona me čaka v svoji sobi; pa, osrčivši se, stopil sem na tihi dolgi hodnik. Na jednom kraju hodnika udarjal je ob zid solnčni svit. Tudi po tleh širila se je velika zlata pega.

Povsod tišina, samo jedna velika muha je brenčala po hodniku. Približal sem se vratam svoje drage sosedé. Potrkal sem — Kdo je? Dalje! odzval se je nje topli in zvočni glas.

Otvoril sem. Pred velikim ogledalom je stala Marija. Da si uredi bujno in črno kito, pridvignila je isto z okroglima rokama. Kita jej je razkošno

PODLISTEK.

11

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevel M. C.—č.
(Dalje).

- Da naročila sem nekoliko knjig.
- Do sedaj ni došlo ničesar, odvrnil je listonoša, zganičši z rameni. Pozdravivši naju je izšel, klanjajoči se ponižno.
- Ostala sva sama in kakor prikovana k tlom. Takoj sem pogodil svoj srečni položaj. Ujunačil sem se ter izustil:
- Gospodičina, ako želite?...
- Prosim....
- Jas imam nekoliko knjig.
- Hvala...
- Prosim; morda Leopardija, prosim povejte, da, na vaše razpolaganje....
- Zahvaljujem vas gospodine; najrajše čitam naše pesnike.
- Naše!... Da, da, gospodičina razumeva pod „našimi“ hrvatske pesnike. Ako je tako, pri meni je nekoliko zvezkov....
- Ne ne; vi ste predobri, šepnila je divna deklica ter povescila glavo, smehlja se.

— Gospodičina, morda Preradičovića?... Vi gotovo poznate....

— Da poznam. Divno peva, da....

— Ako želite, v trenutku ga lahko imate....

Obmolnila sva oba. Po kratkem molku sem šepnil:

— Gospodičina, oprostite, da vam niti nisem povedal svojega imena do sedaj. Meni je ime Dragimir N....

— Marija....

— Vem, Marija.... — posegnil sem jej v besedo.

— Vi poznate, vi poznate moje ime?

— Naravno, kakor vidite.... Da, diven je Preradič. Prosim, potrpite malo.

Ne vem, kako sva se razšla. Ko sem bil v svoji sobi, bilo mi je toli čudno. Nikoli v svojem življenju nisem bil toliko srčen in srečen. Legel sem na divan. Vihar v mojem srcu se je polegla. Zagledal sem se v strop ter se zaglobil v čudne sanje. Tiha sreča me je obuzela. Listonoša mi je donesla pismo, koje sem neprestano držal v rokah. Prečital sem je. Pisala mi je mati, naj pridem domov, da je obolela, naj pridem k njeni postelji. Otrl sem si solzo ter poiskal Preradičovića. Stopil

narodnem pogledu pa so — Nemci! Torej z nemškimi konservativci — ne! Pojmo dalje! S Poljaki? To bi bilo vendar absurdno pri stranki, ki se nazivlje „narodno“ in ki je bila celo na glasu — radikalizma! — Krščanski socialisti? Hm, ako se prav spominjamo, so bili to še nedavno temu čisto navadni razgrajaci in — Prusjaki. Torej tudi nič! — Spinčić-Laginjeva skupina?! V kolikor smo obveščeni mi, niso — da se izrazimo kolikor mogoče milo — baš intimni odnosi med sedanjimi glavarji narodne stranke na Kranjskem in tema dvema gospodoma. — Tržacani smo tudi že v črni knjigi, dasi — in naj napenjam svojo spomin kolikor hočemo — se ne zavedamo drugega greha z ozirom na naše odnose do narodne stranke, kakor da smo v važnem trenutku odkrito in z najboljim namenom povedali svoje pošteno mnenje (kakor je dostojno lojalnih ljudi), kako bi bilo zasnovati delo za blagor naroda. Naša krivda pa ni, da so se izvestni gospodje toliko razgrelj nad nami. Mi torej smo tudi zapravili zaupanje pri narodni stranki. — Sedaj je prišla na vrsto „češka politika“, da žnjo pri najboljši volji bi Slovenci ne mogli dolgo hoditi. — Pri kraju smo. Ne, ne še! Na konservativne Slovence bi bili kmalu pozabili. No?! Voditelji narodne stranke bi se najbrže čutili razžaljene, ako bi le namignili na možnost paktiranja z našimi konservativci. — Sedaj pa računajte, gospoda, kaj vam ostane! Nič! Na koga se hočete opirati? Ali morda na nemške liberalce? Ali se narodni stranki res cede sline po takem tovarištvu? To bi bilo morda „liberalno“, ali slovansko ne bi bilo, previdno pa tudi ne. V tako zmoto narodne stranke ne moremo verovati. Torej — osamljenje! Osamljenje narodiča jednega milijona in pol! Pač, še jeden činitelj nam ostaja — slavna vlada. No o tem dobé čitatelji nižje doli nekoliko odgovora.

Sedaj nas morda vsakdo razume, zakaj smo reagovali proti najnovejši „Narodovi“ taktiki nasproti Čehom. Mladočehi moramo poštovati, dokler jih bode volil narod svojimi zastopniki; sicer pa vemo, da se menjavajo tudi sistemi v reprezentaciji naroda: stranke prihajajo in odhajajo; ali previdni moramo biti, neizrečeno previdni, da se v narodih samih ne ruši čut vzajemnosti in da se ne širi propad med sokravnimi plemeni, ki so po obstoječih žalostnih odnosih uprav navezani na medsebojno pomoč; še več: ki niti nimajo nade, da bi mogli doseči kaj izdatnega in trajnega brez medsebojne podpore. Mladočehi so grešili, ko niso podpisali Ferjančičevega predloga; ali način nastopanja „Narodovega“ vendar ni opravičen s tem, ker nam pravi naša vest, da smo često grešili tudi mi! Da je „Slov. Narod“ grajal postopanje mladočeskkih poslancev v tem konkretnem slučaju — kakor jih graja „Slov. Svet“ radi njih popustljivosti o vprašanju volilne preosnove — to naj bi bilo. Ali molčati ne moremo k pisavi, koja mora vzbujati bojazen, da nas Čehi puste na cedilu, kakor so pustili — Hrvatje

padala pa okroglih ramenih in niz nežni stas. Pogrnjena je bila belim bišnim krilom širokih rokavov, ki se je ovijalo bibliškimi črtami cvetočega nje telesa. Ko sem vstopil v njeno sobo, je osupnila; pogledala me je preplašeno, oko jej je zablikalo in naglo ugasnilo. Roki sta jej omahnili raz deviški stas in kita se jej je razsula povsem. Sramožljivo je spustila glavo na prsi.

Drhté stopil sem k njej.

— Gospodičina, prosim, oprostite...

Pogledši me zaupljivo je izustila tiho:

— Oprostite, da ste me naleteli na tako. Rekli ste, da pridete takoj... Čakala sem vas dolgo, ni vas bilo, pa sem si mislila...

— Moram-li oditi?...

— O ne ne, odvrnila je ljubeznivo in pokazala z roko na divan, naj sedem.

— Gospodičina, jako obžalujem, da sem vas vzburlil...

— Nič ni, nič! Dovolite le, da si pričvrstim kito.

Ko je bila gotova, sva se samo pogledala in in jaz sem šepnil:

— Prosim vas, prisedite sem, da, sem!

Sela je na divan kraj mene. Obmolnila sva. Nisem vedel, kako bi zapričel razgovor. Na srečo me je vprašala Marija:

Slovake, Srbe in Rusine! Torej tudi s Hrvati na indeks! Za božjo voljo, saj to je goli slovanski nihilizem, kakor si boljšega ne morejo želeli naši nasprotniki. Ali smo zopet seli na limanico?! In kaka logika je to?! Ker greše Mladočehi tu pa tam, izvajamo si mi pravico, da smemo grešiti še stokrat huje! Ker so Hrvatje se svojo zmoto pripomogli do sedanjega sistema, pa naj bi plaval mi se strujo, koji je jedini namen ta, da v zadržuje isti sistem! Bog pomagaj!

Sedaj pa treba, da odgovorimo nekoliko na posebni članek v „Narodu“ z dne 3. aprila 1896, s kojim je hotel opravičiti svoje postopanje. Nikdar nam ni bilo tako živo pred očmi, kako teško je dobro zagovarjati slabo stvar, nego v onih trenutkih, ko smo čitali dotični „Narodov“ članek.

„Narod“ piše: „Teško bi bilo dokazati, da so Slovenci v kaki stvari, kjer je res šlo za kulturne interese češkega naroda, nasprotno glasovali.“ — No, tega se je še manjkalo da bi mi nastopali tudi proti kulturnim interesom družih sorodnih plemen! Skoro nekako sram nas je bilo, ko smo čitali to zatrditev „Slov. Naroda“. Huda je naša borba z Italijani, ali proti njih kulturnim interesom ne bi hoteli glasovati nikdar. Kdor je sovražnik kulturnih interesov tega ali onega naroda, ta je sovražnik kulture sploh. Mi nastopamo proti Italijanom, ker le preradi zlorablajo kulturo, ker pod pretvezo kulture skrivajo svoje nare sovražne politiške in raznarodovalne namene. Ako torej celo Italijanom radi privoščamo sredstva za kulturni razvoj; ako delamo tako nasproti tem našim nasprotnikom, koliko bolj moramo zahtevati, da bodi nekoliko intenzivnejše naše razmerje do sorodnega plemena češkega!! Za vzajemnost ne zadošča samo podpiranje kulturnih interesov, za vzajemnost treba zanesljivosti v politiški borbi. Ako hočemo, da nas bodo Čehi smatrali svojimi zavezniki, moramo jih podpirati tudi v taktičnem obziru, ne pa si puščati svobodno roko za vse slučaje, ko se nam bode zljubilo drugače. Taka pogojna podpora zdi se nam ravno taka, kakor da bi posamični vojniki v odločilnem trenutku odrekli vojskovodji podporo, češ, da se njemu (vojniku) ne vidi primerna taktika vojskovodje!

O tem menda ne more biti več prepira med nami: Čehi so najnaprednejše, najdozoreliše, najrazviteje, najzbrožaneje in tudi — najboga-teje med slovanskimi plemeni avstrijskimi; njim pripada vodstvo avstrijskih Slovanov! Temu vodstvu se moramo pokoriti, ako hočemo doseči res kaj izdatnega; le v tesni zvezi žujimi je možna uspešna borba proti — sistemu. A v istemu tiči vse zlo, kakor smo dokazali že gori v splošnih opazkah. Pa še nekaj. Čehi greše res tu pa tam proti splošni koristi avstrijskih Slovanov. A ravno zato bi se jih morali mi okleniti tesno ter jim dokazati z dejanji, da morejo računati na nas za vse slučaje, kajti le tako bi jih primorali moralno, da bi se vestneje bavili

— Kaj, ali niste prinesli Preradovića?

— Da, sem; evo ga!

— Gospodine, vi ste tujec?

— Tujec? Da, da, sem; a vi gospodičina?

— Jaz sem iz Dubrovnika, no, sedaj se hočem tu nastaniti.

— To vem, in vem tudi, kje boste stanovali.

— Da, zdi se mi, da veste, odvrnila je tiho igraje se s knjigo.

— Gospodičina, ali bi vas smel nekaj vprašati?

— Izvolite, zašepetala je ter pogledala me začujeno.

— Pred nekoliko dni našel sem šopek cvetja na mizi v svoji sobi. Rečeno mi je bilo, da je to cvetje bilo vaše, pa bi hotel vedeti, da-li ste se jezila?

— Jezila?

— Da, jezila, ker je šopek prišel v moje roke?

Marija je pobesila svojo glavico in ni dahnila mi odgovora. Nastal je zopet molk.

— Ali se spominjate gospodičina, da sem vas videl v Solinu? — usilil sem se zopet.

(Dalje prihodnjič.)

z našimi stvarmi in da bi se izdatneje potezali za naše koristi, v kolikor je to le mogoče v okvirju splošnih, skupnih interesov. Drugače pa le odri-vamo še bolj od sebe, njih, ki so poklicani voditelji že po visoki stopinji svojega gmotnega in dušnega razvoja.

Obžalovati je res — in mi obžalujemo to vnovič in opetovano —, da Čehi niso podpisali Ferjančičevega predloga za osiguranje jezikovne ravnopravnosti na sodiščih. Mi ne poznamo nagibov, ki so jih vodili, ali slutimo vendar, da je uplivalo nanje dejstvo, da ni bilo nade, da bi bil vsprejet ta predlog, ker so se izjavili proti istemu — Poljaki! In grof Badeni je Poljak!

Poljaki bi bili torej glasovali proti. Brez Poljakov pa ni večine za ta predlog. Najbrže se torej Čehi niso hoteli angaževati brez potrebe in brez nade do uspeha. In mi naj bi zapustili Čeha v prilog istemu sistemu, kojega trdni podpiratelji so ravno tisti Poljaki! Mi s tem nismo hoteli opravičevati postopanja Čehov v tem konkretnem slučaju, ali povedati smo hoteli svoje domnevanje. In to je tudi gotovo, da bi imeli Slovenci več upliva na Čeha, ako bi bili žujimi v tesnejši zvezi; vsaj taktični razlog bi bili gotovo doznali, ki jih je vodil o njih postopanju v tem slučaju. (Konec prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 8. aprila 1896.

K položenju. V svojem velikonočnem članku bavi se praška „Politika“ z volilno preosnovo, oziroma z vprašanjem, kako hoče grof Badeni rešiti to vprašanje. Obdržal je sicer Taaffeova zdravila, toda način zdravljenja je drugačen. In tako se mu je posrečilo, kar se ni hotelo posrečiti njegovim prednikom. V odseku se je rešilo to vprašanje in ni dvombe, da je vsprejme tudi polna zbornica. Grof Badeni je ravno dober opazovalec, in tako se je mogel izogibati pogreškam svojih prednikov ob vprašanju glede na volilno preosnovo.

Ali kako pojde dalje? V istem smislu, kakor smo se bili izjavili mi nedavno temu, pravi tudi „Politik“, da delovanje grofa Badenija je bilo do sedaj le negativno, odslej pa nastopi doba pozitivnega dela; sedaj se le trebalo se bode lotiti raznih važnih vprašanj. Dosedaj je grof Badeni le v jednom slučaju pokazal svojo izvirnost — ob vprašanju dunajskega župana — in v tem jedinem slučaju napravil je veliko pogreško. Kako bode z obnovenjem pogodbe z Ogersko?

V tem slučaju nima pred seboj le oslabiljenega parlamenta avstrijskega, ampak trde držav-nike ogerske. Ogrji se pripravljajo na trdovraten boj za ohranjenje status quo, dosedanje krivice. Tu čaka teška naloga našega ministerskega predsednika. Tu nima pred seboj vzgledov svojih prednikov, ampak pokazati mu bode svojo izvirno ustvarjajočo silo, svoj diplomatski talent. In potem — če ško vprašanje. Za rešenje tega vprašanja mu ne pomorejo polovičarska sredstva, ampak tu treba temeljitega rešenja. Tu mora grof Badeni dokazati svoje mojsterstvo. Slabo za grofa Badenija, ako bi se ravno v tem slučaju ne hotel učiti iz zgodovine, koja dokazuje, da je češko vprašanje vsakemu državniku vzraslo čez glavo, ako mu je hotel krčiti državno važnost. „Politik“ se boji, da grof Badeni stori to pogreško. In zate se najbrže tudi on spodtakne ob češkem vprašanju. Slava torej, ki mu jo je prepeva udani mu zbor oficijozov, je nekoliko prenačljena po mnenju praškega lista.

Samouprava južnega Tirola. Ako smemo verjeti listu „Neue Freie Presse“, je torej res, da hoče grof Badeni rešiti tridentinsko vprašanje. Zakonski načrt, kojega nameruje vlada predložiti dež. zboru tirolskemu v ta namen, se baje že izdeluje, toda poslanci tridentinski da se ne kažejo nič kaj prijazne nasproti predlogom vlade. Nam tudi prav, ali potem bomo zahtevali od grofa Badenija, da ostane dosleden, in da načela, veljavna na Tirolskem, prevede n. pr. tudi na Štiro-sko. Zvesti Slovenci štirski so vsaj toliko vredni samouprave v zmislu po nas zahtevane nacijske avtonomije, kolikor tirolski Italijani. Ako take pre-membe niso nevarne na periferiji, tem manje bi bile nevarne v središču.

Iz Hrvatske. V hrvatski vladi je nastala kriza: odstopil je baje oddelni načelnik za nauk

in bogočastje, dr. Kršnjavi. Odstop tega moža je vsekako simptomatičen in nič manjše značilno je dejstvo, da je ban vsprejel ostavko dra. Kršnjavega. Kajti Kršnjavi je bil med najmarkantnejšimi osebami v vladnem taboru. O vzrokih temu dogodku širijo se različne govorice. Jedni trde, da je vzrok ta, da je za dobrega pol milijona prekoračil kredite, drugi menijo — in ti hočejo imeti prav — da je Kršnjavi pal vsled poznane dijaške demonstracije povodom bivanja cesarjevega v Zagrebu. To je ravno najbridkejša ironija — tako meni „Agr. Tagblatt“ —, da je vsled protimadžarskih demonstracij pal ravno tisti mož, ki je vsikdar in najbrezobzirneje kazal svoje madjaronsko mišljenje. On, ki je celó šolske knjige urejal v smislu sedanjega sistema na Hrvatskem, on, ki je posvečal vse svoje sile za utrjenje tega sistema, on, ki je dovoljeval madjarske šole za hrvatske otroke — on se je izpodtaknil uprav ob demonstraciji, ki je bila naperjena proti Madjarom. O nasledniku g. Kršnjavemu ni še ničesar znano; pač tolko je znano, da bode pokoren sluga sedanjega sistema, kakoršen je bil Kršnjavi. Razlika bi utegnila biti le ta, da bode manj sposoben, kakor je bil njega sicer res nadarjeni prednik.

Volitev župana na Dunaju. ki je bila določena na 8. t. m., toda so jo morali odložiti, ker je povodom velikonočnih praznikov več svetovalcev odpotovalo z Dunaja, bode bržkone dné 15. t. m.

Nemški cesar v Dalmaciji. Dalmatinski ces. namestnik baron David odpotoval je iz Zadra v Kotor, da pozdravi v imenu vlade nemškega cesarja, kateri ob svojem povratu iz Italije obišče Kotor. — Iz Dubrovnika javljajo, da nemškega cesarja pozdravijo povodom njegovega obiska dalmatinskega obrežja s 400 strel iz topov, nahajajočih se po tamošnjih utrdbah.

Knez Ferdinand v Carjemgradu. Predvčerajšnjem bil je pri ruskem poslaniku v Carjemgradu, Nelidovu, slavnosten obed knezu Ferdinandu v čast. Nedilov je napil zdravico sultanu in zatem „Njegovi kraljevski Visokosti, knezu Bolgarskemu“. Le-ta je odgovoril z napitnico na carja. Sultan je občeval s Ferdinandom kar najprizrečnejše in iz te okolnosti sklepajo politički krogi na blagodejen vpliv na evropski mir, ker se utegne v kratkem prijateljskim potom urediti makedonsko vprašanje.

Ruska družba „Rdečega križa“ v Afriki. Glasom dne 7. t. m. iz Peterburga došle vesti, odpotovala sta od tam preko Varšave, potem dalje v Odeso in od tam v Afriko, dva oddelka družbe „Rdečega križa“. Jeden oddelek je namenjen za Masavo, v pomoč ranjenim Italijanom, drugi oddelek pa za Abesinijo, v pomoč Menelikovim ranjenim vojakom. Italija podtika tej ekspediciji najčrnejšee voluunske in druge političke namene. Zato je vprašala pri ruski vladi pojasnila o številu in kakovosti oddelka namenjenega v Abesinijo. Razni italijanski listi odsvetujejo vladi, naj nikar ne pusti ruskega „Rdečega križa“ preko Eritreje v Abesinijo, češ, častniki, dodeljeni tej ekspediciji, izkoristijo to okolnost ter popišejo in načrtajo vse italijanske utrdbe. Pač nepotreben strah, kajti ruski odposlanik pri Kviralu je opetovano zagotovil, da ostane Rusija o abesinsko-italijanski vojni strogo nevtralna!

Škandali v Italiji. Gledé poneverjenja denarja, namenjenega v podporo bédnikov v Siciliji in Kalabriji, ki so trpeli škodo vsled potresa, dokazano je doslej, da je bilo milodarov v ta namen došlih okolo 1 milijon in pol lir, a izkazanih, kakor razdeljenih, bilo jih le 400.000. „Izginito“ je torej nad jeden milijon lir! To poneverjenje pride izvestno v razpravo pred zbornico.

Razven preiskave o tem poneverjenju pa so v Italiji pričele še nekatere druge, nič manj škandalozne preiskave in sicer: poneverjenja in zloraba takozvanega tajnega zaklada, preiskava proti Baratteriju, preiskava o vedenju generala Mocennija itd. ter slednjič preiskava Crispi-Makallé. Kar se dostaje poslednje, dokazano je, da je znal Crispi o izročitvi utrdbe Makallé že štiri dni poprej, nego se je utrdba udala. Umestno je zatorej vprašanje: Kakó to?? A Crispi je bil celó pozval nekatere uplivne časnikarje k sebi na dom ter jim naročil, da naj v svojih listih pripravljajo občinstvo na vest o padu utrdbe. Iz vsega tega se more soditi, da vest o onih 2 milijonih tolarjev, koje je baje italijanska vlada plačala Meneliku za odkupnino polkovnika Galliana

in njegovega v Makallé obkoljenega bataljona, da ta vest torej nikakor ni taka bajka, za kakoršno jo želé proglasiti razni oficiji!

Angleški polkovnik — tajni odposlanik. Dne 6. t. m. došel je v Rim angleški polkovnik Slade, namenjen v Masavo. Polkovnik Slade se je v Rimu posvetoval z angleškim odposlanikom in z italijanskim vojnim ministrom, danes pa odpotuje preko Neapelja v Afriko. Javno mnenje trdi, da ima Slade neko tajno misijo. Službeno poročilo pa zatrjuje, da gré Slade iz lastne volje v Masavo ter da nima nikakoršne misije od strani angleške vlade. V Afriki da vstopi v generalni štab polveljnika Baldissere.

Italija v Afriki. Glasom poslednjih poročil nameruje Menelik v kratkem razpustiti svojo vojsko ter se umakniti v srce kraljestva Šoa. Pod orožjem da ostane le 10.000 s puškami oboroženih mož; tudi ras Mangaša in ras Alula da spremi Menelika. Le-ta da hoče počakati v Šoa konec deževne dóbe. Potem se seveda igra prične na novo, ako ne pride poprej do sklepa miru.

Italijani, odnosno polkovnik Stevani, imel je pod Kasalo zopet neko prasko z derviši. Poročilo o tej praski trdi, da se mu je baje posrečilo pogrnati jih v gorovje, toda ni jih mogel iztirati iz goščav, v kojih so se poskrili. Stevani da je zatem odposlal iz Kasale karovano onih ljudij, ki so mu nepotrebni pri obrambi utrdbe. Italijanov da je bilo 4000 mož, dervisev pa do 6000.

Različne vesti.

Velikonočni prazniki. Letos se ni uresničil stari rek, ki trdi, da „zelenemu Božiču, sledi bela Velikanoč“. Kljubu temu, da smo imeli za Božične praznike prav milo vreme, bili so prav prijetni tudi velikonočni prazniki, dasi je bilo nekoliko hladno. Umevno je zatorej, da so bile o dopoldanski službi božji vse cerkve polne pobožnega občinstva, in da je se popoldne, kdor je le mogel, napotil ali po suhem ali po morju v bližnjo ali dalnjo okolico. Tudi Benetke obiskalo je prilično število izletnikov. Zabavnih voženj se je vdeležilo: V nedeljo s parnikom „Aquila“ vožnje v Miramar 30 oseb; s parnikom „Leme“ v Koper 200; v ponedeljek pa s parnikom „Aquila“ v Miramar 28 oseb, s parnikom „Risano“ v Piran 150, s parnikom „Leme“ v Izolo 106 in s p. „Santorio“ v Koper 128 oseb. V Benetke se je odpeljalo na parniku „Graf Wurmband“ 450 izletnikov, po železnici pa v Boršt, Herpelje in Divačo v nedeljo 435, v ponedeljek pa 195 oseb.

Spomenik baronu Čehovinu. Nedavno smo sporočili, da je sklenilo Goriško veteransko društvo postaviti povodom 50letnice vladanja Nj. Vel. cesarja spomenik pok. topniškemu stotniku in vitezu reda Marije Terezije, junaku Andreju baronu Čehovinu v njega rojstnem kraju, v Gornji Branici. Društvo je bilo svoječasnó izdalo oklic, da si pridobi potrebnih sredstev. Ta oklic je imel doslej prilično povoljnega vspeha, kajti nabralo se je 1200 glđ. K tej svoti je dal deželni zbor goriški 100 glđ. Več svote so darovali razni oddelki c. in kr. topništva. Na predlog kancelarja reda Marije Terezije, podmaršala barona Kuhna, dovolil je tudi Nj. Vel. cesar svoto 400 glđ. iz zaklada omenjenega reda.

Najdene kosti. Zadnjič smo omenili, da so delavci o izkopavanju temelja za novo italijansko šolo ob istrski cesti našli dve kamneni posodi, v kojih je bilo nekaj drobnih kostij. O teh posodah izrekli so strokovnjaki sodbo, da so iste iz rimske dóbe. Ravnateljstvo tukajšnjega muzeja za starine nameruje nadaljevati izkopavanja na dotičnem mestu, ker se nadeja, da najde še zanimivih ostankov iz dóbe Rimljanov.

Prisilno odpotovanje. Predsinočnem odpeljal se je na Lloydovem parniku „Arciduca Ferdinando Massimiliano“ v blaženo svojo domovino, v solčno Italijo, bivši upravitelj in najemnik oglasov lista „L'Indipendente“, Riccioni de Bonmartini, proti kojemu je bila nedavno izrekla tukajšnja policija izgon in koji izgon je potrdila viša oblast. — Srečno pot!

Delavski shod. Na Velikonočno nedeljo predpoludne bil je v tukajšnji restavraciji „Al mondo nuovo“ delavski shod, katerega je bila sezvala zveza socijalnih-demokratov. Zborovanja se je udeležilo nad 200 delavcev. Shod je sklenil resolucije

gledé nadaljevanja propagande za zboljšanje položaja delavcev in gledé splošnega volilnega prava. Sklenil je tudi pozdraviti brzojavnim potom istodobno v Pragi zborujoči socijalno-demokratiški shod. Zborovanje se je vršilo povsem v redu.

Narodna čitalnica v Dekanih vabi na veliko veselico, katero priredi na belo nedeljo, t. j. dne 12. aprila 1896. točno ob 4½ uri popoldne. Spored: 1. Jenko: „Naprej“ svira godba. 2. Pozdrav 3. Haiden: „Cesarska himna“ — svira godba. 4. Volarič: „Ti osrečiti jo hoti“ — poje možki zbor. 5. Zeller: romanza iz opere „der Vogelhändler“ — godba. 6. Klaič: „Svrčanje“ — poje čveterospev. 7. Nédved: „Zvezna“ — svira godba. 8. Krilan: „Stara mati“ — deklamacija. 9. Maitzen: „Pretekli časi“ — potpourri svira godba. 10. Carli: „Mazurka“ — poje mešani zbor. 11. Maitzen: „Spomlad“ — valček svira godba. 12. „Dva gospoda jedan sluga“ — veseloigra v 1 dejanji. 13. Verdi: „Kvartet iz opere il Rigoletto“ — svira godba. 14. Zajc: „Poputnica Nikole Jurišića“ — poje možki zbor. 15. Ipavec: „Slovenec sem“ — svira godba. 16. „Srečkanje na 4 lepe dobitke“. 17. Zajc: Zbor iz opere „Zrinski“ — svira godba. 18. Po polurnem odmoru „ples“. Pri besedi in pri plesu svira izvrstna veteranska godba 13 mož iz Trsta. Vstopnina k veselici za osebo 30 nvč., k plesu za moške 1 K., za ženske 40 nvč., sedeži po 10 nvč. K obilni udeležbi uljudno vabi Odbor.

Veselični odsek „Tržaškega podp. in bralnega društva“ prične nadaljevati svoje plesne vaje, po prestanem postnem odmoru, v nedeljo dne 12. t. m. ob navadni uri popoldne. K obilni udeležbi vabi uljudno o d s e k.

Poziv. Podpisani vabi nadzornike in nadzornice „Del. podp. društva“ na posvetovanje, ki bode v nedeljo dne 12. t. m. ob 5. uri pop. radi sestave novega odbora. Zajedno so vabljeni vsi drugi člani, da se v obilnem številu udeležé tega posvetovanja. Fr. Andrejčič, načelnik nadzornikov.

Potres v Tolminu. Pišejo nam dne 6. t. m.: Sinoči (velikonočno nedeljo) ob 10. uri in pol bil je tu več sekund trajajoči potres, spremljevan po podzemskem bobnenju. Hiše so se gugale, steklenice, petrolejke v sobah rožljale. Ljudje so ustajali in v strahu nekoji hiteli na plano. Prebivalstvo je vznemirjeno, ugiba in se čudi, ker se je potres pojavil iste noči, kakor lansko leto. Kolikor je znano do sedaj, povzročil ni nobene škode.

Stroški mestne občine tržaške za cerkve. Mestna delegacija odobrila je te-le stroške: 220 glđ. za popravo zvonika Škedenjske cerkve, 321 glđ. 69 nč. kakor prinesek občine za zunanjo popravo cerkve pri sv. Antonu starem in 258 glđ. 35 nč. za notranje poprave ter 22 glđ. 09 nvč. za popravo strehe stolne cerkve pri sv. Justu.

Kužne bolezni v tržaški občini. V tednu od 28. min. do 4. t. m. bilo je prijavljenih v tržaški občini: 1 slučaj kózic, 1 sl. óšpic, 11 sl. škrlatice, 38 sl. dávice (!), 1 sl. legárja in 2 sl. poročniške mrzlice. Umrla je 1 oseba za óšpice, 7 za dávice 1 za legár in 1 za poročniško mrzlico.

Delovanje zdravniške postaje tržaške. Tekom meseca marca t. l. pomagali so zdravniki tukajšnje zdravniške postaje strankam v 607 slučajih in to v 356 sl. na osrednji postaji sami, v 251 sl. pa so morali zdravniki izven postaje v pomoč. Največ posla so imeli zdravniki tega zavoda v omenjenem mesecu dné 5., 8. in 23. (po 29 slučajev); najmanj pa dné 21. (10 slučajev).

Papirnatí goldinarji. Do konca meseca marca t. l. bilo je umaknenih iz prometa, odpisanih in uničenih 59.912.529 papirnatih goldinarjev. V prometu jih je ostalo le še 970.832 gl.

Ogenj. Predvčerajšnjem jelo je goreti v lopi, nahajajoči se poleg hiše št. 218 na Rocolu. V lopi je bilo shranjeno razno poljedelsko orodje, last kmeta Ivana Požarja. Lopa je pogorela povsem, a plamen je udaril tudi v Požarjevo stanovanje ter uničil razno pohištvo. Gasilci so se trudili dve uri, dokler se jim ni posrečilo udušiti ognja. Škode je par sto goldinarjev, toda pokrita je po zavarovanju proti ognju.

Poslanec — slepar. V Budimpešti vzbudila je veliko senzacijo vest, da so nedavno zasačili državnega poslanca in odvjetnika dr. Emila Szábo, ko je v svojem klubu — sleparil pri igri na kvarte. To da se je zgodilo že marca meseca, toda Szábo da je prosil na kolenih svoje tovariše, naj ga nikar ne osumotijo pred vsem svetom. Szábo je te

